

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z odwołania SSR - K. R.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2023 r. nr DKO-[...] o odmowie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 9 stycznia 2024 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 września 2023 r. DKO-[...] Minister Sprawiedliwości działając na podstawie art. 93 § 1 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, ze zm.) odmówił sędzi Sądu Rejonowego w Bytomiu K.R. udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. W uzasadnieniu Minister Sprawiedliwości stwierdził, że sędzia K.R., urodzona w dniu [...] 1982 r., postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 maja 2022 r. została powołana do pełnienia urzędu sędziego w Sądzie Rejonowym w Bytomiu. Uprzednio sędzia wykonywała zawód adwokata. Od 7 lutego 2023 r. sędzia pozostawała nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim. Ostatnie zwolnienie

lekarskie zostało wystawione na okres do dnia 10 sierpnia 2023 r. Dekretem z 25 lipca 2023 r. DKO-[...] Minister Sprawiedliwości udzielił sędzi K. R. płatnego urlopu dla poratowanie zdrowia na okres od 11 sierpnia do 10 października 2023 r., w związku z przebytym w dniu 8 lutego 2023 r. zabiegiem operacyjnym prawej nogi (endoprotezą stawu skokowego), a także pogorszeniem się stanu prawej ręki, z powodu zespołu cieśni kanału nadgarstka. Sędzia oczekiwała na zabieg operacyjny ręki, który był zaplanowany na sierpień 2023 r. Rekonwalescencja po zabiegu zespołu kanału prawego nadgarstka zgodnie z zaświadczeniem lekarskim z dnia 29 czerwca 2023 r. miała trwać kilka tygodni.

W ponownym wniosku z dnia 14 września 2023 r. sędzia K. R. wniosła o przedłużenie udzielonego urlopu do 2 lutego 2024 r. Do wniosku dołączyła kartę prywatnej wizyty z Poradni Ortopedycznej z dnia 10 sierpnia 2023 r. W zaleceniach lekarskich zalecono okresowo kule łokciowe. Z przedłożonego zaświadczenia lekarskiego specjalisty ortopedy – traumatologa z dnia 24 sierpnia 2023 r. wynika, że ze względu na konieczność okresowego używania kul łokciowych po zabiegu protezoplastyki stawu skokowego zabieg zespołu kanału prawego nadgarstka odroczone do czasu odstawienia kul, najpewniej do października 2023 r.

Ponadto Minister Sprawiedliwości stwierdził, że w odniesieniu do złożonego wniosku o przedłużenie urlopu dla poratowania zdrowia oraz przedstawionego zaświadczenia lekarskiego z dnia 24 sierpnia 2023 r. wynika, że sędzia została zakwalifikowana do zabiegu operacyjnego zespołu kanału prawego nadgarstka, ale jego termin nie jest pewny. Cel udzielonego urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze dwóch miesięcy nie został osiągnięty z powodu nieodbycia się planowanego zabiegu. Jednocześnie nie przedłożono dowodów, że aktualnie sędzia wymaga leczenia bądź rehabilitacji, których nie można pogodzić z wykonywaniem obowiązków sędziego. Oczekiwanie na zabieg operacyjny, którego termin nie jest pewny, nie jest wystarczającą przesłanką do udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia. Z tych względów Minister Sprawiedliwości odmówił sędzi K. R. przedłużenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres od 11 października 2023 r. do 2 lutego 2024 r.

Pismem z dnia 9 października 2023 r. sędzia K.R. odwołała się od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2023 r. DKO-IV-[...] zarzucając jej

naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 93 § 1 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, iż z przedłożonej dokumentacji lekarskiej, w tym zaświadczenia lekarskiego z dnia 24 sierpnia 2023 r. nie wynika, aby istniało obecnie wymagane leczenie lub rehabilitacja, które byłoby przesłanką do udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia. Ponadto, wniosła o uwzględnienie odwołania w całości i zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez udzielenie (przedłużenie) urlopu dla poratowania zdrowia na dalszy okres tj. od 11 października 2023 r. do 2 lutego 2024 r.

W uzasadnieniu odwołania sędzia podniosła, że nie jest prawdziwe twierdzenie, iż termin zabiegu nie jest pewny, albowiem dokumentacja medyczna pozwala jasno wnioskować, że po odstawieniu kul brak będzie przeszkód do przeprowadzenia zabiegu operacyjnego i ten może się odbyć po miesiącu październiku 2023 r. Zdaniem Odwołującej się nie znajduje też oparcia w obowiązujących regulacjach prawnych oraz dostępnej wiedzy medycznej przyjmowanie, iż jakkolwiek zabieg medyczny i rekonwalescencja u konkretnej osoby będzie trwać i na pewno zakończy się w trakcie sztywno przyjętego okresu – np. jak przyjął to Minister Sprawiedliwości w decyzji z dnia 25 lipca 2023 r., od 11 sierpnia do 10 października 2023 r., tj. przez 2 miesiące i o ani jeden dzień dłużej – w sytuacji, gdy sam ustawodawca przyjął dla takiego leczenia okres niejako dowolny, ale nie przekraczający 6 miesięcy. Kuriozalnym też nazwała Odwołująca się twierdzenie organu, iż nie przedłożono dowodów na okoliczność, że wymaga ona leczenia lub rehabilitacji, przy jednoczesnym stwierdzeniu, że została zakwalifikowana do zabiegu operacyjnego zespołu kanału prawego nadgarstka. Do odwołania sędzia K.R. dołączyła uzupełniające zaświadczenie lekarskie doktora nauk medycznych J. F. z dnia 9 października 2023 r., iż najbliższy możliwy termin zabiegu to 2 listopada 2023 r., a czas rekonwalescencji po nim wynosi od 4-6 tygodni. W ocenie Odwołującej się zatem twierdzenie organu, iż oczekuje na zabieg operacyjny, którego termin nie jest pewny, było chybione.

W odpowiedzi na odwołanie Minister Sprawiedliwości wniósł o jego nieuwzględnienie. Jednocześnie stwierdził, że przesłanki udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia na dalszy okres nie zostały spełnione. Z przedstawionego

zaświadczenia lekarskiego z 24 sierpnia 2023 r. wynikało bowiem, że wprowadzie sędzia została zakwalifikowana do zabiegu operacyjnego zespołu kanału prawego nadgarstka, ale jego termin nie jest pewny. Cel dotychczas udzielonego urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze dwóch miesięcy nie został osiągnięty z powodu nieodbycia się planowanego zabiegu. Jednocześnie nie przedłożono dowodów, że aktualnie sędzia wymaga leczenia bądź rehabilitacji, których nie można pogodzić z wykonywaniem obowiązków sędziego. Oczekiwanie na zabieg operacyjny nie jest wystarczającą przesłanką do udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia.

Ponadto Minister Sprawiedliwości podniósł, że w odwołaniu złożonym 10 października 2023 r. od decyzji odmownej doręczonej 6 października 2023 r., sędzia K. R. wniosła o uwzględnienie odwołania w całości i zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez udzielenie (przedłużenie) urlopu dla poratowania zdrowia na dalszy okres, tj. od dnia 11 października 2023 r. do 2 lutego 2024 r., podnosząc, że nieprzerwanie zachodzi konieczność przeprowadzenia zaleconego leczenia operacyjnego (zespołu kanału prawego nadgarstka), które było już podstawą udzielenie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w okresie od 11 sierpnia 2023 r. do 10 października 2023 r. Do odwołania zostało dołączone zaświadczenie lekarskie z 9 października 2023 r., z którego wynika, że najbliższy termin zabiegu to 2 listopada 2023 r. Tym samym zabieg nie odbył się w sierpniu 2023 r. i nie odbędzie się w październiku 2023 r., co potwierdza zasadność oceny, że jego termin jest niepewny. Nadto z treści zaświadczenia lekarskiego z 9 października 2023 r. nie wynika, że zabieg ma się odbyć w dniu 2 listopada 2023 r., a jedynie, że jest to najbliższy możliwy termin. Ponadto wskazano, że typowy okres rekonwalescencji po zabiegu wynosi 4-6 tygodni, a zatem w tym przypadku trwałby najdalej do 14 grudnia 2023 r., a nie do 2 lutego 2024 r.

W dniu 4 stycznia 2024 r. wpłynęło do Sądu Najwyższego pismo sędzi K. R., uzupełniające informację na temat przewidywanego terminu zabiegu operacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 93 § 1 p.u.s.p., sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości; nie może on przekraczać sześciu miesięcy (art. 93 § 2 i 3 p.u.s.p.). W przypadku odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia sędziemu przysługuje w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 93 § 4 p.u.s.p.).

Zagadnienie dotyczące kontroli decyzji Ministra Sprawiedliwości w trybie art. 93 § 4 p.u.s.p. było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w wyroku z 15 marca 2018 r., III KRS 1/2018, OSNP 2018 nr 9, poz. 131, w którym przyjęto, że „decyzja Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie udzielenie sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia nie jest decyzją uznaniową”.

W uzasadnieniu wyroku zawarto istotne ogólne zasady dotyczące odwołań składanych do Sądu Najwyższego w trybie art. 93 § 4 p.u.s.p.

Wynika z nich, po pierwsze, że zakres postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawie z odwołania sędziego w przedmiocie odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia nie został odrębnie unormowany w p.u.s.p. Ukształtowanie postępowania w sekwencji Minister Sprawiedliwości, a następnie odwołanie do Sądu Najwyższego, wyklucza też tryb postępowania przed sądem powszechnym. Oznacza to odrębne unormowanie prawa do urlopu dla poratowania zdrowia niż zwykły tryb postępowania przed sądem powszechnym.

Po drugie, Sąd Najwyższy nie działa instancyjnie, nie prowadzi postępowania dowodowego ani jego nie ponawia i nie poszerza. Tym samym jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, a sprawę rozpoznaje w granicach odwołania. Wobec tego (argument z art. 398³ § 1 *in fine* k.p.c.) odwołanie można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub też na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Podstawą nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Oznacza to, że nie można brać pod uwagę faktów i dowodów, które zaistniały po dniu wydania zaskarżonej decyzji Ministra Sprawiedliwości. W przedmiotowej sprawie decyzja Ministra

Sprawiedliwości wydana została w dniu 22 września 2023 r. i dlatego uzupełniające zaświadczenia lekarskie mogą być przedmiotem jedynie nowego wniosku o udzielenie lub przedłużenie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia.

Po trzecie, procedowanie w obrębie prawa do tego urlopu nie powinno oscylować w domenie swobodnego uznania organu rozstrzygającego.

Po czwarte, kryteria muszą być transparentne. Sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby (§ 1), podmiotem uprawnionym do udzielenia urlopu jest Minister Sprawiedliwości, termin jego udzielenia nie może przekraczać sześciu miesięcy oraz istotny jest cel – przeprowadzenie zaleconego leczenia. Jest to zwrot niedookreślony, w obrębie zaleconego leczenia mieszczą się wszelkie formy regeneracji sił, w tym także leczenie szpitalne, uzdrowiskowe, rehabilitacyjne. Natomiast udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nie jest uzależnione od kryterium stażowego (lat służby sędziego), po upływie, którego może ubiegać się o jego udzielenie. Nie ma też ustalonej kolejności świadczeń przewidzianych p.u.s.p. (wynagrodzenie chorobowe, urlop dla poratowania zdrowia).

Po piąte, urlop w przypadku sędziego jest udzielany w razie konieczności przeprowadzenia zaleconego leczenia. O potrzebie jego udzielenia sędziemu, jak analogicznie nauczycielowi orzeka uprawniony lekarz posiadający stosowane kwalifikacje. W sensie formalnym podstawą jest orzeczenie lub zaświadczenie lekarskie.

Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego, podnosi się też, że pomimo tego, iż przepis art. 93 p.u.s.p. nie precyzuje trybu podejmowania decyzji przez Ministra Sprawiedliwości i nie określa zasad procedowania w przedmiocie wniosku sędziego o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, to zważywszy na charakter tego urlopu (urlop udzielany „dla poratowania zdrowia”), który immanentnie wiąże się z oceną stanu zdrowia sędziego i rekomendowanym sposobem leczenia, należy przyjąć, że rozważając potrzebę jego udzielenia Minister Sprawiedliwości musi się opierać w niezbędnym zakresie, wyznaczonym przez indywidualne okoliczności każdego przypadku, na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia sędziego, odnoszącej się zarówno do choroby stanowiącej przyczynę złożenia przez sędziego

wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, jak i widoków na zakończone powodzeniem leczenie w okresie, na który został zawnioskowany urlop dla poratowania zdrowia. Taki sposób postępowania w przedmiocie wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia nie wynika wprost z regulacji przepisu art. 93 p.u.s.p. Jednak analiza istoty tej instytucji ustrojowej p.u.s.p. sprzeciwia się uznaniu, że Minister Sprawiedliwości przy podejmowaniu decyzji odnośnie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia może odstąpić od zbadania istnienia okoliczności przemawiających za udzieleniem urlopu dla poratowania zdrowia, to zaś wymaga dysponowania przez Ministra Sprawiedliwości odpowiednim materiałem dowodowym (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 maja 2019 r., I NO 34/19; z 1 września 2021 r., I NO 42/21).

Reasumując, w orzecznictwie trafnie przyjmuje się, że przy ocenie zasadności wniosku sędziego złożonego w trybie art. 93 p.u.s.p., każdorazowo konieczna jest analiza spełnienia następujących przesłanek:

1. musi wystąpić konkretna choroba, która czasowo uniemożliwia wykonywanie obowiązków zawodowych;
2. leczenie tej choroby wymaga czasowego powstrzymania się przez sędziego od pełnienia służby;
3. urlop dla poratowania zdrowia może być udzielony tylko w konkretnym celu, który wiąże się z przeprowadzeniem planowanego leczenia, zleconego przez lekarza;
4. urlop dla poratowania zdrowia musi mieć oparcie w zaświadczeniu lekarskim;
5. urlop taki powinien być przyznany, gdy zaplanowane leczenie rokuje powrót sędziego do pełnienia służby (podobnie Sąd Najwyższy w wyrokach: z 10 stycznia 2019 r., I NO 30/18; z 1 lipca 2020 r., I NO 38/20; z 24 marca 2021 r., I NO 3/21; z 7 lipca 2021 r., I NO 30/21; z 1 września 2021 r., I NO 42/21).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, przyjąć należy, że decyzja Ministra Sprawiedliwości odmawiająca przyznania urlopu dla poratowania zdrowia odpowiada prawu.

Przedłożone (także uzupełniające) przez Odwołującą dokumenty obrazujące stan zdrowia nie wskazują na konieczność powstrzymania się od wykonywania służby przez okres 6 miesięcy. Dokumentacja medyczna nie zawiera dokładnych

informacji co do przebiegu planowanego leczenia czy rehabilitacji, a w szczególności nie zawiera konkretnych informacji co do okresu przewidywanego procesu leczenia i rehabilitacji. Z analizy wspomnianych zaświadczeń (oraz innych uzupełniających przedłożonych w sprawie dokumentów już po wydaniu decyzji przez Ministra Sprawiedliwości) nie można wywnioskować, jakie są konkretne terminy przeprowadzenia zabiegu operacyjnego.

Przedstawiona dokumentacja wnioskującej o urlop nie spełnia tym samym wymogów, które literalnie nakłada art. 93 p.u.s.p. To wnioskująca powinna przedstawić dokumentację medyczną wskazując, iż stan powstrzymania się od pełnienia służby, objęty wnioskiem o urlop, ma na celu przeprowadzenie zaleconego (a więc konkretnie, precyzyjnie określonego leczenia – w zakresie charakterystyki zabiegów medycznych i terminów ich przeprowadzania) oraz wskazanych w dokumentacji medycznej perspektyw powrotu do zdrowia wskutek zastosowania planowanego leczenia w czasie powstrzymania się od służby sędziowskiej. W dokumentach przedłożonych do wniosku przez wnioskującą brak wskazania sposobów leczenia, koniecznych zaplanowanych terminowych zabiegów etc.

Zgodnie z podstawową regułą dowodową mającą zastosowanie także w postępowaniu o udzielenie płatnego urlopu dla poratowania zdrowia – ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Nie jest więc zadaniem Ministra Sprawiedliwości kierowanie ubiegającego się o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia na odpowiednie badania lekarskie, czy wskazywanie jakie jeszcze dokumenty, a zwłaszcza o jakiej treści, wnioskujący o urlop ma przedstawić. Sędzia, który od dłuższego czasu choruje, dysponuje stosowną dokumentacją obrazującą jego stan zdrowia, przebieg leczenia, planowane zabiegi, a składając wniosek o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia winien przedstawić taką dokumentację lekarską, z której wynika, że udzielenie takiego urlopu, na określony czas, jest zasadne i wymaga powstrzymania się od pełnienia służby.

Należy też podkreślić, że samo udokumentowanie stwierdzenia choroby zawodowej, nie warunkuje jeszcze przyznania urlopu dla poratowania zdrowia. Również subiektywne okoliczności podnoszone w odwołaniu, wskazujące jedynie

na dogodność połączenia planowanych zabiegów z powstrzymaniem się od świadczenia pracy w tym okresie, nie mogą mieć charakteru decydującego.

W ocenie Sądu Najwyższego, trafnie Minister Sprawiedliwości uznał, że w przypadku Odwołującej się nie zostały spełnione przesłanki udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, wynikające z art. 93 § 1 p.u.s.p. W oparciu o przedłożoną do wniosku i następnie uzupełnioną dokumentację nie sposób bowiem zweryfikować, czy istnieje realna potrzeba udzielenia wnioskowanego urlopu dla poratowania zdrowia we wnioskowanym wymiarze i czy zalecony (lecz nieskonkretyzowany w istocie) proces leczenia rokuje powrót Odwołującej się do pełnienia służby.

W sprawach z odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia zasadniczo cezurę dla ustalenia stanu faktycznego i prawnego stanowi data wydania decyzji. Sąd Najwyższy w tej kategorii spraw jest nadto związany ustalonym w decyzji stanem faktycznym, w odniesieniu, do którego nie zostały podniesione w odwołaniu uchybienia procesowe, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie.

Gdyby dolegliwości utrzymywały się, to Odwołująca winna rozważyć ponowienie wniosku o urlop dla poratowania zdrowia załączając odpowiednie zaświadczenie lekarskie i dokumentację medyczną wskazującą, zgodnie z art. 93 § 1 p.u.s.p., na potrzebę przeprowadzenia konkretnego zaleconego leczenia, w określonym czasie, które nadto wymagałoby powstrzymania się od pełnienia służby. Niewątpliwie bowiem przy schorzeniu, na które skarża się sędzia, istnieje uzasadniona obawa, że będzie się ono odnawiać i powodować ból. Uzyskanie wnioskowanego urlopu dla podratowania zdrowia może nastąpić jedynie po dostarczeniu niezbędnej dokumentacji medycznej, która pozwoli Ministrowi Sprawiedliwości zweryfikować konieczność zastosowania takiego urlopu – zgodnie z art. 93 p.u.s.p. i da możliwość jego udzielenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 93 § 4 p.u.s.p., oddalił odwołanie.

[SOP]

[as]

